

עמ"ת 21592-08-25 - עמר אלעברה נ' מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

עמ"ת 21592-08-25

לפני:	כבוד השופט חאלד כבוב
העורר:	עמר אלעברה
נגד	
המשיבה:	מדינת ישראל ערר על החלטת בית המשפט המחוזי מרכז-לוד (כבוד השופט מ' אבן חן) במ"ת 13478-05-25 מיום 13.07.2025 כ' באב התשפ"ה (14 באוגוסט 2025) עו"ד אורן ששון; עו"ד משה ימין עו"ד ורד חלאוה
תאריך הישיבה:	
בשם העורר:	
בשם המשיבה:	

החלטה

האם קיים מדרג של עבירות נשק לעניין חזקת המסוכנות הקבועה בחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996 (להלן: חוק המעצרים)? בפרט, מהי המשמעות המעשית של חזקת המסוכנות הסטטוטורית ביחס לעבירה של החזקת נשק ונשיאתו, כאשר אין אינדיקציה לכך שהנשק הוחזק לשם פגיעה בביטחון המדינה או לשם ביצוע עבירה, והנשק נתפס על-ידי רשויות הביטחון?

שאלות אלו מתעוררות בערר שלפניי שהוגש על החלטת בית המשפט המחוזי מרכז לוד במ"ת 13478-05-25 (כבוד השופט מ' אבן חן) מיום 13.07.2025, בגדרה הוחלט על מעצר העורר עד תום ההליכים המשפטיים המתנהלים נגדו.

הרקע לערר והערר

1. נגד העורר הוגש כתב אישום המייחס לו עבירות של החזקת נשק; נשיאה והובלת נשק ותחמושת; ושיבוש מהלכי משפט. לפי העובדות המפורטות בכתב האישום, החל ממועד שאינו ידוע במדויק, ועד

עמוד 1

ליום 24.05.2025, העורר החזיק באקדח חצי אוטומטי. באותו יום, העורר שהה בחוות סוסים מסוימת, וכאשר הבחין בחיפוש משטרתי שנערך במקום, נמלט באמצעות רכבו לחווה סמוכה שבה עבד. שם, העורר ירד מרכבו בעודו נושא את האקדח טעון במחסנית וכן מחסנית נוספת, והטמינם במטע עצים.

2. העורר הסכים לקיומן של ראיות לכאורה ועילת מעצר, וביקש להפנותו לשירות המבחן לשם עריכת תסקיר. ביום 15.06.2025 הוגש תסקיר מעצר שבו תואר כי העורר סיפר על כך שהוא נתון בחובות כספיים לרשויות המדינה, על רקע קשיים בניהול החווה המשפחתית שקיבל לידי לאחר פטירת אביו. כן צוין, כי העורר סיפר על קשרים מסוימים שיש לו עם גורמים עברייניים באזור הסמוך לחווה שבניהולו. לצד זאת, צוין כי אשתו, אמו ואחיו, שהוצעו כמפקחים, אינם מתאימים למלאכת הפיקוח. על-כן, ובשים לב למאפייני העורר שפורטו בתסקיר, שירות המבחן לא בא בהמלצה על שחרורו ממעצר.

3. העורר ביקש שייבחנו מפקחים נוספים בטרם תתקבל החלטה, ובית המשפט המחוזי נעתר למבוקש. בתסקיר משלים, שהתקבל ביום 10.07.2025, שירות המבחן בחן שלושה מאחיו של העורר, אשר הוצעו כמפקחים, וציין את התרשמותו כי אלו מחזיקים בעמדות תומכות חוק, מגלים הבנה לאחריות הכרוכה בתפקידם, מצליחים לזהות את גורמי הסיכון בהתנהלותו של העורר, ובעלי יכולת להתנהלות סמכותית מולו. כן צוין, כי המפקחים הציגו מערך פיקוח רציף, לרבות לינה בביתו של העורר בעיר לוד. ואולם, בשים לב למאפייני העורר, בהם הסתרת מצבו הכלכלי מבני משפחתו; קשריו עם גורמים עברייניים; דפוסי חשיבתו הנוקשים והתוקפניים; וחוסר נכונותו להכיר בנזקקותו לטיפול - שירות המבחן לא בא בהמלצה לשחרור העורר ממעצר.

4. בתום הדיון שהתקיים בבית המשפט המחוזי ביום 13.07.2025, הורה בית המשפט על מעצרו של העורר עד תום ההליכים. הוטעם, כי מתקיימות עילות מעצר, הן של חשש משיבוש הליכי משפט, נוכח ניסיונו להסתיר את הנשק שהיה בחזקתו; הן של מסוכנות לביטחון הציבור, נוכח עבירות הביטחון המיוחסות לעורר המקימות חזקת מסוכנות סטטוטורית. בהקשר זה ציין בית המשפט כי "המשיב החזיק באקדח טעון בכדורים ובמחסנית נוספת בנסיבות בהן רב הנסתר על הגלוי. מתסקיר שירות המבחן עולה כי המשיב קשור לגורמים עבריינים וכי הוא מצוי בחובות כספיים, עובדות המגבירות את הסיכון הנשקף ממנו". בית המשפט הוסיף, כי "החזקה הקיימת בעבירות נשק מתעצמת בימים אלה נוכח מלחמת החורמה בעבירות החזקת נשק, [...] החזקת נשק ללא היתר מגלמת סיכון פוטנציאלי ממשי שישתמש בו כלפי אחרים. ריבוי המקרים של שימוש בנשק בעת האחרונה - בייחוד במגזר הערבי - מגביר את תמונת המסוכנות הנשקפת מעבירות החזקת נשק ונשיאת נשק ומכביד את הנטל המוטל על [העורר] להוכיח כי לא נשקפת ממנו סכנה ממשית לציבור המצדיקה את מעצרו עד תום ההליכים המשפטיים". לפיכך, בית המשפט קיבל את המלצת שירות המבחן שלא לשחרר את העורר לחלופת מעצר, בציינו כי בהתאם לפסיקה, סטייה מהמלצה שלילית של שירות המבחן תיעשה רק מקום בו קיימים טעמים כבדי משקל לכך.

5. מכאן הערר שלפניי. לטענת העורר, מרבית האמור בתסקיר נוגע לחומרת העבירה ולמסוכנות

הנשקפת ממנו בעטיה. ברם, כך נטען, תפקידו של שירות המבחן הוא לבחון אם קיימת חלופת מעצר שביכולתה להשיג את תכלית המעצר. ובענייננו, משעה ששירות המבחן התרשם באופן חיובי ממערך הפיקוח השני שהוצג, לרבות המפקחים שהוצעו, לא היה בסיס למסקנה שלפיה לא ניתן לאיין את מסוכנותו של העורר באמצעות מעצר בפיקוח אלקטרוני ובפיקוח אנושי הדוק. כמו כן, העורר הלן על כך שבית המשפט לא חקר את המפקחים המוצעים בעצמו בטרם מתן ההחלטה. העורר הוסיף כי לא היה מקום להחזיק נגדו את העובדה שהרחיק עצמו מהתנהגות עבריינית ושלל נזקקות טיפולית, שכן בהתאם לפסיקה, בשלב המעצר אין לזקוף לחובתו של נאשם את העובדה שאינו נוטל אחריות על המעשים המיוחסים לו. בכל הנוגע לקשריו עם גורמים עברייניים, העורר טען כי הדברים שמסר לשירות המבחן לא פורשו בצורה נכונה.

6. בדיון שהתקיים לפניי חזר העורר, בעיקרו של דבר, על הטענות שפורטו בערר. מנגד, באת-כוח המשיבה סמכה ידיה על החלטת בית המשפט המחוזי, וביקשה לדחות את הערר בהיעדר המלצה חיובית מצד שירות המבחן.

דיון והכרעה

7. לאחר שנתתי דעתי לטענות הצדדים, אלו שבכתב ואלו שבעל-פה, באתי למסקנה כי דין הערר להתקבל, כפי שיפורט להלן.

8. בהחלטת בית המשפט המחוזי צוין, כי מעשיו של העורר "מקימים חזקה סטטוטורית לפיה קיים יסוד סביר לחשש כי [העורר] יסכן את ביטחון הציבור באם ישוחרר [...], שכן [העורר] מואשם בעבירות ביטחון". למקרא דברים אלו תהיתי במהלך הדיון, האמנם יוחסו למשיב עבירות ביטחון? היכן נרמז בחומר הראיות כי מעשיו של המשיב נועדו לפגוע בביטחון המדינה? לשאלתי השיבה באת-כוח המשיבה כי "אפשר לחשוב שמדובר בטעות סופר [...] גם לי זה הפריע" (עמוד 3 שורות 9-13 לפרוטוקול הדיון). ברם, לאחר צלילה לעומקם של דברים, מתברר שהסוגיה סבוכה יותר משנראה ממבט ראשון. אסביר.

9. העורר מואשם בעבירות של החזקה ונשיאה של נשק ותחמושת, לפי סעיף 144 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין). אין חולק כי קיימות ראיות לכאורה להוכחת המיוחס לו. במצב הדברים האמור, נכנסים לפעולה סעיפים 21(א)(1)(ג)(2), 22(ב)(1), ו-35(ב)(1) לחוק המעצרים. על מנת שעיני הקורא תרוצנה על הדיון שייערך להלן, אפתח בהבאת סעיפי החוק הרלוונטיים לענייננו.

סעיף 21 לחוק המעצרים, שכותרתו "מעצר לאחר הגשת כתב אישום" קובע כך:

(א) הוגש כתב אישום, רשאי בית המשפט שבפניו הוגש כתב האישום לצוות על מעצרו של הנאשם עד תום ההליכים המשפטיים, ובכלל זה על מעצרו בפיקוח אלקטרוני, אם נתקיים אחד מאלה:

(1) בית המשפט סבור, על סמך חומר שהוגש לו, כי נתקיים אחד מאלה:

[...]

(ב) קיים יסוד סביר לחשש שהנאשם יסכן את בטחונו של אדם, את בטחון הציבור, או את בטחון המדינה;

(ג) הואשם הנאשם באחד מאלה:

[...]

(2) עבירת בטחון כאמור בסעיף 35(ב);

[...]

חזקה כי מתקיימת העילה האמורה בסעיף קטן (ב), אלא אם כן הוכיח הנאשם אחרת.

סעיף 22ב לחוק המעצרים, שכותרתו "החלטה על מעצר בפיקוח אלקטרוני" מוסיף וקובע, כדלהלן:

(א) מצא בית המשפט כי התמלאו התנאים למתן צו מעצר לפי הוראות סעיף 21(א), וכי לא ניתן להשיג את מטרת המעצר בדרך של שחרור בערובה כאמור בסעיף 21(ב)(1), רשאי הוא, בכפוף לשאר הוראות סעיף זה, להורות כי חלף החזקת העצור במקום מעצר, יימצא העצור במקום שיקבע ולמשך תקופה שיקבע, בתנאי פיקוח אלקטרוני (בחוק זה - מעצר בפיקוח אלקטרוני), אם התקיימו כל אלה:

[...]

(ב) על אף האמור בסעיף קטן (א), מצא בית המשפט כי יש לעצור את הנאשם, לא יוטל מעצר בפיקוח אלקטרוני לגבי מי שנאשם בעבירות המפורטות להלן, אלא אם כן שוכנע בית המשפט, מטעמים מיוחדים שיירשמו, כי בשל נסיבות ביצוע העבירה או נסיבותיו המיוחדות של הנאשם, ובכלל זה היותו של הנאשם קטין, ניתן להסתפק במעצר בפיקוח אלקטרוני:

(1) עבירה מהעבירות המנויות בסעיף 21(א)(1)(ג);

[..]

ואילו עבירות הביטחון מוגדרות בסעיף 35 לחוק המעצרים, שכותרתו "פגישה עם עורך-דין בעבירות בטחון", שזו לשונו:

(א) ביקש עצור, החשוד בעבירת בטחון, להיפגש עם עורך דין, או ביקש עורך-דין שמינהו אדם הקרוב לעצור, להיפגש עם עצור כאמור - יאפשר הממונה את הפגישה בהקדם האפשרי, אלא אם כן התקיים אחד מאלה:

(1) הפגישה עלולה לשבש מעצרים של חשודים אחרים;

(2) הפגישה עלולה להפריע לגילוי ראיה או תפישתה, או לשבש את החקירה בכל דרך אחרת;

(3) מניעת הפגישה דרושה כדי לסכל עבירה או כדי לשמור על חיי אדם.

[...]

(ב) בחוק זה, "חשוד בעבירת בטחון" - מי שחשוד בעבירה לפי אחד מאלה:

(1) סימן ב' או סימן ד' בפרק ז' לחוק העונשין, התשל"ז-1977, וכן סעיפים 143, 144, 146 ו-147 לחוק האמור;

(2) תקנות 58, 59, 62 ו-64 לתקנות ההגנה (שעת חירום), 1945;

(3) עבירת טרור חמורה כהגדרתה בחוק המאבק בטרור, התשע"ו-2016;

(4) חוק למניעת הסתננות (עבירות ושיפוט), התשי"ד-1954;

10. ובמילים פשוטות: העורר הואשם בעבירות נשק לפי סעיף 144 לחוק העונשין. עבירה לפי סעיף זה מסווגת בסעיף 35(ב)(1) לחוק המעצרים כ"עבירות בטחון". בעבירות ביטחון קיימת חזקה סטטוטורית לפיה מתגבשת עילת מסוכנות (סעיף 21(א)(1)(ג) לחוק המעצרים). כאשר קיימת חזקה מסוכנות, על הנאשם להוכיח ששחרורו ממעצר לא יסכן את בטחונו של אדם, של הציבור או של המדינה (סעיף 21(א)(1)(ג) סיפא לחוק המעצרים); ובמקרה כזה, בית המשפט לא יורה על מעצרו בפיקוח אלקטרוני "אלא אם כן שוכנע בית המשפט, מטעמים מיוחדים שיירשמו, כי בשל נסיבות ביצוע העבירה או נסיבותיו המיוחדות של הנאשם, [...] ניתן להסתפק במעצר בפיקוח אלקטרוני" (סעיף 22ב(ב) לחוק המעצרים).

11. עד כאן, לכאורה, פשוט וברור. ברם, כאמור, העמקה בדברים מגלה כי הם אינם כה פשוטים. טלו, לשם הדוגמה, אדם המואשם בעבירה של החזקת כוונת של נשק, המהווה "חלק, אבזר או תחמושת [...] שאינם חלק מהותי בנשק", שהעונש בגינה הוא שלוש שנות מאסר (לפי סעיף 144(א) סיפא לחוק העונשין). עבירה זו מסווגת כעבירת ביטחון לפי סעיף 35(ב) לחוק המעצרים, וזאת מעצם היותה מצויה בסעיף 144 לחוק העונשין. נשאלת השאלה, האמנם קיימת חובה לעצור נאשם שכזה, ככלל, מאחורי סורג ובריא, עד לתום ההליכים המשפטיים המתנהלים נגדו? ומה באשר לאדם שנתפס כשבחזקתו קופסה בודדת של כדורי אקדח, ומוגש נגדו כתב אישום לפי סעיף 144 הנ"ל בגין החזקת תחמושת - האם גם במקרה כזה נדרשים טעמים מיוחדים על מנת לשחרר את הנאשם לחלופת מעצר? לדידי, פשיטא שהתשובה לשאלות אלו היא בשלילה. תפקידה של חזקת המסוכנות הסטטוטורית היא להוות מעין 'קיצור דרך' עבור בית המשפט בבואו להעריך את מסוכנותו של הנאשם. לצורך זה,

המחוקק העלה על הכתב את ניסיון החיים המצטבר ביחס לעבירות מסוימות המעידות על מסוכנות גבוהה (לענין חזקת המסוכנות שפורטה בהצעת חוק המעצרים ביחס לשלב שלפני כתב אישום, ראו: פרוטוקול ישיבה 438 של ועדת החוקה, חוק ומשפט, הכנסת ה-13, 20-30 (09.01.1996); פרוטוקול ישיבה 440 של ועדת החוקה, חוק ומשפט, הכנסת ה-13, 28-43 (16.01.1996); פרוטוקול ישיבה 446 של ועדת החוקה, חוק ומשפט, הכנסת ה-13, 54-72 (23.01.1996); פרוטוקול ישיבה 470 של ועדת החוקה, חוק ומשפט, הכנסת ה-13, 35-38 (27.02.1996). לענין חזקת המסוכנות שנחקקה ביחס לשלב שלאחר כתב אישום, ראו: פרוטוקול ישיבה 470 של ועדת החוקה, חוק ומשפט, הכנסת ה-13, 66-72 (03.03.1996). ואולם, כאשר יישום חזקה זו מביא לתוצאות אבסורדיות, ברור כי לא לכך התכוון המחוקק.

12. ובמבט רחב יותר. המחוקק לא קבע, באופן ישיר, כי עבירות בנשק מקימות חזקת מסוכנות. המחוקק קבע כי חזקת מסוכנות קיימת, בין היתר, ב"עבירת בטחון כאמור בסעיף 35(ב) [לחוק המעצרים]" (סעיף 21(א)(1)(ג)(2) לחוק המעצרים). ואכן, מעיון בהליכי החקיקה של חוק המעצרים עולה כי המחוקק כלל לא התייחס לשאלה איזו עבירת ביטחון ראוי שתקים חזקת מסוכנות, אלא קבע כי כל עבירות הביטחון מקימות חזקה כזו. זאת, מתוך סברה שלפיה קיימת מסוכנות טבועה מצד אדם שנאשם בעבירות הפוגעות בביטחון המדינה. ובמילותיו של נציג משרד ראש הממשלה, מר רוטר, בדיון בוועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת: "אני מרגיש לא נוח שבסעיף החזקות, העבירות של בטחון המדינה, או לפחות העבירות המרכזיות שמנויות בסעיף 32 [שלימים הפך לסעיף 35(ב) - ח' כ'], לא מופיעות. אתה צריך להסתמך על העבירות של סעיף 32, ששם יש ממילא עבירות על תקנות ההגנה" (פרוטוקול ישיבה 470 של ועדת החוקה, חוק ומשפט, הכנסת ה-13, 71 (03.03.1996). וראו גם: פרוטוקול ישיבה 477 של ועדת החוקה, חוק ומשפט, הכנסת ה-13, 53 ו-56 (07.03.1996).

13. ודוק: עבירות הביטחון הוגדרו במסגרת סעיף 35 לחוק המעצרים, העוסק במניעת פגישה עם עורך-דין משיקולים של ביטחון המדינה. כך, כאשר הוצגה הצעת חוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה עיכוב, מעצר ושחרור), התשנ"ה-1995, ה"ח 2366 (להלן: הצעת חוק המעצרים) על-ידי שר המשפטים דאז, מר ד' ליבאי, הלה ציין כי "יש איזונים לא קלים בנושאים של בטחון המדינה", בהתייחסו לפגיעה שנערכה במסגרת הסעיף האמור בזכות להיוועץ בסניגור (פרוטוקול ישיבה 366 של ועדת החוקה, חוק ומשפט, הכנסת ה-13, 14 (22.05.1995)). כלומר, אין ספק כי הגדרת עבירות הביטחון, במקורה, נועדה להתייחס לעבירות הפוגעות בביטחון המדינה.

14. גם מעיון ברשימת העבירות המוגדרות כעבירות ביטחון, ניתן להיווכח כי מדובר בעיקר בעבירות הפוגעות בביטחון המדינה. כך, במסגרת הצעת חוק המעצרים, רשימה זו כללה עבירות מסוימות על תקנות ההגנה (שעת חירום), 1945 (להלן: תקנות ההגנה); סעיפים מסוימים בפקודת מניעת טרור, התש"ח-1948; עבירה לפי חוק למניעת הסתננות (עבירות ושיפוט), התשי"ד-1954 (להלן: החוק למניעת הסתננות); או מי שעצור לפי חוק להארכת תוקפן של תקנות שעת חירום (יהודה והשומרון וחבל עזה - שיפוט בעבירות ועזרה משפטית), התשכ"ח-1967, (להלן: החוק להארכת תקש"ח), והוא

חשוד בעבירה שאילו נעברה בישראל היתה אחת מהעבירות המנויות לעיל. רשימה זו השתנתה מעט עד להצבעה על חוק המעצרים בכנסת, והיא השתנתה שוב מאז. כיום, רשימת עבירות הביטחון כוללת עבירות של בגידה במדינה וריגול; אימונים צבאיים ללא היתר; עבירות נשק; הטפה להתאגדות אסורה וחברות בהתאגדות אסורה; עבירות מסוימות על תקנות ההגנה; עבירת טרור חמורה כהגדרתה בחוק המאבק בטרור, התשע"ו-2016; עבירה לפי החוק למניעת הסתננות; או מי שעצור לפי החוק להארכת תקש"ח, והוא חשוד בעבירה שאילו נעברה בישראל היתה אחת מהעבירות המנויות לעיל.

15. לא למותר לציין, כי הצעת החוק הממשלתית שהובילה לחקיקת חוק המעצרים, לא כללה בתחילה התייחסות לעבירות הביטחון במסגרת רשימת המקרים שבהם תתקיים חזקת מסוכנות (ראו: סעיף 19(א)(1)(ד) להצעת חוק המעצרים). במעלה הדרך, כשעבירות הביטחון נוספו לרשימת העבירות המקימות חזקת מסוכנות, הדבר נעשה כאמור באופן גורף, ללא דיון פרטני בעבירות המסוגלות כעבירות ביטחון. הנה כי כן, הן רשימת העבירות המסוגלות כעבירות ביטחון, הן המקום שבו הוגדרו עבירות אלו - בתוך הסעיף העוסק במניעת מפגש עם עורך-דין - מעידים על כך שהמחוקק התכוון להתייחס לאותן עבירות בנשק שנועדו לפגוע בביטחון המדינה. זאת ועוד, סיווג עבירות הביטחון לעניין סעיף 35 לחוק המעצרים משמש אך כתנאי סף לשם מניעת המפגש עם עורך-דין, כאשר לצד זאת נדרש שיתקיים אחד משלושת התנאים שנקבעו בסעיף 35(א)(1)-(3) לחוק המעצרים. בניגוד לכך, קביעת חזקת מסוכנות לכל העבירות המסוגלות כעבירות ביטחון, ללא כל דיפרנציאציה ביניהן, אינה ממלאת אחר תכלית החוק - שהיא לקבוע חזקת מסוכנות בעבירות ביטחון המעידות על מסוכנות יוצאת דופן.

16. בהקשר זה יצוין, כי בהתאם לפסיקתו המושרשת של בית משפט זה, קיימת הבחנה קטגורית לעניין רמת המסוכנות הנשקפת מנאשם בעבירות נשק, בהתאם לתכלית שלשמה הוחזק הנשק. דברים אלו נקבעו לפני למעלה מארבעה עשורים בגדרי ב"ש 625/82 אבו מוך נ' מדינת ישראל, פ"ד לז(3) 668, 671 (1982), ואביאם כלשונם:

"אנסה לסווג את העבירות של החזקת נשק שלא כדין לקטגוריות הבולטות שביניהן, אם כי ער אני לכך, שלא ניתן לכלול את כל האפשרויות במסגרת סיווג כזה.

אלך מהכבד אל הקל מבחינת חומרתן של העבירות:

(א) החזקת הנשק לשם ביצוע מעשים, המיועדים לפגוע בביטחון המדינה או בביטחון הציבור.

(ב) החזקת הנשק לשם ביצוע עבירה פלילית ספציפית כגון רצח, שוד, התפרצות, תקיפה וכו'.

(ג) החזקת הנשק 'לעת מצוא' כדי לאפשר פעילות פלילית אפשרית בעתיד.

(ד) צבירת נשק על-ידי קבוצה פוליטית, עדתית או אידיאולוגית, במטרה לחזק בדרך זו את כוחה כנגד קבוצות יריבות.

(ה) החזקת הנשק לצורך הגנה עצמית או לצורך הגנה על הציבור, המשפחה או החמולה, אליהם הנאשם משתייך.

(ו) החזקת כלי הנשק לצורך ספורט, ציד או שעשוע.

(ז) החזקת כלי נשק על-ידי הנאשם בתור מזכרת או כאספן של כלים כאלה.

(ח) החזקת כלי הנשק, שפג תוקף רישונו, והנאשם נמנע מלחדש את הרישיון בעתו.

אמנם, לא ניתן לקבוע מסמרות בנדון, אך נראה לי, כי אפשר לקבוע בתור קו מנחה, שהעבירות המבוצעות בנסיבות המנויות בסוגים א-ד לעיל מגיעות בחומרתן לדרגה, שיש בה כדי להצדיק, במקרים המתאימים, מתן צו מעצר עד תום ההליכים. מאידך גיסא, לא הייתי רואה, בדרך כלל, מקום למתן צו כזה במקרים המנויים בסוגים ה-ח דלעיל".

17. דברים נכוחים אלו הובאו, בהסכמה, בשורה של החלטות שיצאו מבית משפט זה (ראו למשל: בש"פ 9695/11 אחמד נ' מדינת ישראל, פסקה ח' (05.01.2012); בש"פ 7246/09 דויד נ' מדינת ישראל, פסקה 8 (21.09.2009); עניין יחזקאל, פסקה 8); והגיונם בצדם. אכן, חזקת המסוכנות הסטטוטורית נועדה לבטא את ניסיון החיים המצביע על קיומה של מסוכנות גבוהה לביטחון המדינה והציבור מצד מי שמחזיק בנשק במטרה לבצע עבירה, לבטח כאשר מדובר בעבירות טרור (אשר לעבירות של סחר בנשק, ראו למשל, בש"פ 935/11 מדינת ישראל נ' סימנה, פסקה י"א (03.02.2011)).

מנגד, קשה להצביע על טעם שיצדיק קביעת חזקת מסוכנות ביחס למי שהואשם בהחזקת נשק שנועד בעיקרה למטרות הגנתיות, בפרט כאשר הנאשם נעדר עבר פלילי רלוונטי (ראו: בש"פ 6154/10 מדינת ישראל נ' אבו ליל, פסקה 9 (06.09.2010) (להלן: עניין אבו ליל)). על אחת כמה וכמה כי כך הוא כאשר הנשק נתפס על-ידי רשויות המדינה (לנפקות תפיסת הנשק בידי המשטרה, ראו: עניין יחזקאל, פסקה 7, וההפניות הנזכרות שם). קיים אפוא הבדל ניכר בין מי שמחזיק בנשק בכוונה לבצע עבירת טרור או אלימות, לבין מי שמחזיק בנשק למטרות הגנתיות.

18. בהקשר זה יוזכר, כי מעל חוק המעצרים כולו מרחף, כמעין הוראת-על, עיקרון המידתיות שלפיו בית המשפט לא יצווה על מעצרו של אדם לאחר הגשת כתב אישום, גם כאשר קיימות ראיות לכאורה ועילת מעצר, אלא אם כן הגיע למסקנה כי "לא ניתן להשיג את מטרת המעצר בדרך של שחרור בערובה ותנאי שחרור, שפגיעתם בחירותו של הנאשם, פחותה" (סעיף 21(ב)(1) לחוק המעצרים). הוראה זו תומכת גם היא בפרשנות מצמצמת של חזקת המסוכנות הסטטוטורית ביחס לעבירות נשק שלגביהן אין כל אינדיקציה שהן נועדו לפגוע בביטחון המדינה או הציבור. ואכן, בית משפט זה הורה לאורך השנים, לא אחת, על מעצרו של נאשמים בעבירות נשק בדרך של פיקוח אלקטרוני, אף במקרים חמורים באופן משמעותי מענייננו (לסקירת חלק מן המקרים, ראו: עמ"ת 73182-05-25 אבו זאיד נ' מדינת ישראל, פסקה 10 (10.06.2025) (להלן: עניין אבו זאיד); בש"פ 1748/11 יחזקאל נ' זאיד).

מדינת ישראל, פסקה 7 (10.03.2011) (להלן: עניין יחזקאל)).

19. הנה כי כן, אף אם קיימת חזקת מסוכנות סטטוטורית בכל עבירות הנשק, עוצמת המסוכנות הנלווית לעבירות הנשק השונות, מבחינה מעשית, משליכה מיניה וביה על האופן שבו ניתן להתגבר על חזקת המסוכנות. שכן, גם במקרים שבהם קיימת חזקת מסוכנות, הכלל הוא מעצר עד לתום ההליכים מאחורי סורג ובריח "אלא אם כן שוכנע בית המשפט, מטעמים מיוחדים שיירשמו, כי בשל נסיבות ביצוע העבירה או נסיבותיו המיוחדות של הנאשם, [...] ניתן להסתפק במעצר בפיקוח אלקטרוני" (סעיף 22ב(ב) לחוק המעצרים). נסיבות ביצוע העבירה משליכות אפוא באופן ישיר על השאלה האם ניתן להסתפק בחלופה שפגיעתה בחירותו של הנאשם פחותה; וביחס לנסיבות ביצוע העבירה, להבדיל מנסיבותיו של הנאשם, לא מצא המחוקק לייחוד לנסיבות מיוחדות בלבד.

20. קיצורו של דבר: כאשר לא קיימות אינדיקציות המצביעות על תכלית התקפית להחזקת הנשק על-ידי הנאשם, הנאשם אינו בעל עבר פלילי רלוונטי, והנשק נתפס על-ידי המשטרה - המסוכנות הנשקפת מהנאשם אינה דומה כלל ועיקר למסוכנות הנשקפת מנאשם אחר שהחזיק בנשק למטרת ביצוע עבירות אלימות, סחר בנשק או טרור. ספק רב בעיניי אם המחוקק התכוון לכלול את הקטגוריה הראשונה בגדרי המונח "עבירת בטחון", בניגוד למשמעותו הפשוטה של מונח זה בשפה השגורה, ובשונה מיתר העבירות המנויות בסעיף 35(ב) לחוק המעצרים, שעניין העיקרי הוא הגנה על ביטחון המדינה. אמנם, נוסחו של סעיף 35(ב) לחוק המעצרים מכיל, לפי לשונו הרחבה, כל עבירה לפי סעיף 144 לחוק העונשין. ברם, כאמור, שורה של כללים משפטיים וטעמים ענייניים מובילים למסקנה כי יש לפרש את חזקת המסוכנות כך שהיא תוביל לתוצאות המתיישבות עם ניסיון החיים.

21. לפני סיום הדיון העקרוני בסוגיה זו אעיר, כי במסגרת ההחלטה על מעצרו של אדם, בית המשפט רשאי להיזקק גם לראיות שאינן קבילות במשפט (סעיף 15(ו) לחוק המעצרים). בהתאם, התביעה רשאית להביא כל אינדיקציה, ישירה או נסיבתית, קבילה או שאינה קבילה, שיש בכוחה לשפוך אור על נסיבות העבירה ועל התכלית שלשמה הוחזק הנשק. זאת, על מנת שניתן יהיה ללמוד על רמת המסוכנות הקונקרטית הנשקפת מהנאשם, בהתאם למדרג שפורט לעיל.

22. לשלמות התמונה יצוין, כי אין חולק על כך שנדרש להתמודד עם תופעת ריבוי הנשקים המוחזקים שלא כדין ברחבי המדינה, בייחוד במגזר הערבי. ואולם, קשה לומר כי קיימת חזקה, המעוגנת בניסיון החיים, כי עבירת נשק 'פאסיבית', קרי שלא נעברה למטרות התקפיות, לבטח על-ידי מי שאין לו עבר פלילי - מעידה, מניה וביה, על מסוכנות בדרגה כה גבוהה, עד שככלל לא ניתן לאיין אותה אלא בדרך של מעצר מאחורי סורג ובריח. ויוזכר, כי המעצר אינו מהווה 'מקדמה' על חשבון העונש. משכך, ומבלי לגרוע כלל ועיקר מהצורך בענישה מוחשית שתעצים את ההרתעה מפני ביצוען של עבירות נשק - אין להכניס שיקול זה בגדר החלטה בהליך המעצר.

מן הכלל אל הפרט

23. תחילה, אסיר מהדרך את הטענה כי קיימת בענייננו עילת מעצר שעניינה בחשש מפני שיבוש הליכי

משפט. בית המשפט המחוזי קבע כי קיים חשש כאמור לנוכח עבירת השיבוש המיוחסת לעורר בשל כך שהלה ניסה להעלים את הנשק. ברם, חשש לשיבוש מתקיים רק כאשר "קיים יסוד סביר לחשש ששחרור הנאשם או אי-מעצרו יביא לשיבוש הליכי משפט" (סעיף 21(א)(1)(א) לחוק המעצרים; ההדגשה הוספה - ח' כ'). ובענייננו, לא הובא כל יסוד לחשש כי ישנן ראיות שניתן לשבש או להעלים. כך, בפרט, משעה שהנשק כבר אותר ונתפס על-ידי המשטרה. עבירת השיבוש לחוד ועילת השיבוש לחוד.

24. אשר לעילת המסוכנות. עמדתי לעיל על כך שכאשר מדובר בעבירת נשק 'פאסיבית', שבוצעה ללא כל אינדיקציה לתכלית התקפית, כשהנשק נתפס על-ידי המשטרה, וכשהנאשם נעדר עבר פלילי - רמת המסוכנות שניתן להסיק ממנה רחוקה מהמדרג העליון. בענייננו, שירות המבחן סבר כי מאפייניו של העורר מגבירים את הסיכון הנובע ממנו, "אף תחת פיקוח מותאם עבורו". הפכתי והפכתי ולא מצאתי הסבר ממשי לקביעה זו, זולת אי-אלו הערות על דפוסי חשיבה "נוקשים" ו"תוקפניים" שלא נתמכו בעובדות קונקרטיות. בתסקיר אמנם פורט אופן התייחסותו של העורר למעשים המיוחסים לו ולכך ששלל נזקקות טיפולית. ואולם, בצדק טען העורר כי בשלב המעצר יש להעריך את מסוכנות הנאשם ללא קשר לקו ההגנה שננקט על-ידו ביחס למעשים, או לשאלה האם הוא נוטל אחריות לעבירות המיוחסות לו (בש"פ 5329/24 שיבלי נ' מדינת ישראל, פסקאות 10 ו-13 (07.07.2024)). ממילא, אין לשלול את האפשרות שחלופה הדוקה תוכל לאיין את מסוכנותו של העורר; כמצוות עיקרון המידתיות שחולש על דיני המעצרים. ויודגש: תסקיר שירות המבחן הוא כלי חשוב בסל הכלים הניצב בפני בית המשפט בבואו לעמוד על המסוכנות הנשקפת מהנאשם. במסגרת התסקיר, שירות המבחן מפרט את קורותיו של הנאשם, מצבו המשפחתי, עברו הפלילי, נסיבותיו הכלכליות, התאמת מערך הפיקוח המוצע, ועוד. ואולם, כאשר בית המשפט מוצא כי שירות המבחן לא איזן כהלכה בין השיקולים הרלוונטיים, התסקיר אינו כובל את שיקול דעתו כלל ועיקר.

25. ובענייננו, מעיון בתסקיר המשלים מתעורר חשש כי במסגרת המלצתו השלילית, שירות המבחן הגיע למסקנה כי העבירות שבהן העורר מואשם מבססות מסוכנות כזו שאותה לא ניתן לאיין בחלופת מעצר כלשהי; ומשכך הוא לא נתן משקל מספק להתרשמותו החיובית מהמפקחים וממערך הפיקוח (ראו והשוו: עמ"ת 53700-02-25 אבו זאיד נ' מדינת ישראל, פסקאות 12-13 (19.03.2025)). ואולם, הנסיבות שברקע תפיסת הנשק אצל העורר אינן מצביעות על כונה לסחור בנשק או להשתמש בו למטרות של ביצוע עבירה; העורר הוא איש משפחה בן 30 ללא עבר פלילי; והנשק כאמור נתפס על-ידי המשטרה (ראו: עניין אבו ליל, פסקה 10).

26. בנסיבות אלו, כאשר שירות המבחן הגיע למסקנה כי המפקחים שנבחנו במסגרת התסקיר המשלים מבינים את תפקידם, בעלי יכולת להתנהלות סמכותית מול העורר, ומתאימים למלאכת הפיקוח - לא היה מקום לשלול את האפשרות להעביר את העורר למעצר באמצעות פיקוח אלקטרוני ובפיקוח אנושי הדוק. שילוב כל האמור מובילני למסקנה כי בענייננו קיימת חלופה שתוכל לאיין, במידה הנדרשת, את המסוכנות הנשקפת מהעורר, כפי שהיא נלמדת מנסיבות ביצוע העבירות המיוחסות לו.

27. אשר על כן, אני מורה על השבת הדיון בתיק לבית המשפט המחוזי, אשר ידון בתנאי מעצרו של העורר בפיקוח אלקטרוני בהקדם, בכפוף ליומנו; ובכלל זאת יבחן את מיקום המעצר, ויאשר את המפקחים והערובות הנדרשות. למען הסר ספק, עד ליישום החלטתי על-ידי בית המשפט המחוזי, העורר יוותר במעצר מאחורי סורג ובריח.

ניתנה היום, כ"ז אב תשפ"ה (21 אוגוסט 2025).

חאלד כבוב
שופט